

ONTDEKKINGEN IN EIGEN DROOMLEVEN

12 maart 1971

Goedenavond, vrienden.

Zoals u weet, zijn wij niet alwetend of onfeilbaar. U zult zich dus een eigen mening vormen over ons onderwerp van heden. Dit werd aan het begin van het verenigingsjaar door u ter behandeling gekozen en draagt de titel:

ONTDEKKINGEN IN EIGEN DROOMLEVEN

Elke mens droomt. In elke mens is het dromen een tweede werkelijkheid, die voor een groot deel door associatieve reflexen wordt bepaald. Elke droom omvat een groot deel van de werkelijke persoonlijkheid en schept een wereld, waarin de psychische spanningen, de beperkingen van de werkelijkheid, voor een groot deel kunnen worden afgereageerd. Elke mens heeft, al is het alleen maar door zijn opvoeding en het milieu waarin hij verkeert, bepaalde inhibities. Dezen gelden ook voor het droomleven. In de droom is de mens dus beperkt en hij zat geneigd zijn bepaalde acties, die voor hemzelf noodzakelijk zijn, maar die in zijn dagelijkse werkelijkheid onbereikbaar bleken, op poëtische of symbolische wijze in de droom uit te drukken.

Hiermede hebben wij reeds iets gezegd omtrent het droomleven van elke mens. Nu is het zo, dat de werkelijke persoonlijkheid, die zich verschuilt achter het masker van alledag, zich het snelste openbaren zal in de droom. Men heeft getracht, dromen te ontleden en allerhande symbolen te vertalen in verwachtingen voor de toekomst enz. Ik meen niét, dat ik het met een dergelijke interpretatie van de betekenis van de droom eens kan zijn. Indien u dus pas een nieuw Egyptisch of zigeunerdroomboek hebt gekocht, moet ik u teleurstellen. Wat u daarin leest als verklaring voor uw dromen, kan misschien leuk zijn, maar het zal zelden en dan alleen nog maar toevallig juist zijn. U bent zich van die droom niet geheel bewust. Elke mens droomt. De gemiddelde droomactiviteit van de mens beslaat ongeveer de helft, soms zelfs drievierde van de slaaptijd. Dromen zijn niet tijdgelimiteerd en verlopen niet, zoals men wel eens aanneemt, met jaren in minuten. Een dergelijke droom is niet onmogelijk, maar er bestaan evenzeer dromen, waarin het tijdsverloop met de werkelijkheid parallel blijft. Dit betekent dus dat dan een minuut van de droom ook een minuut op de klok in uw werkelijke wereld zal zijn.

U droomt. Maar wat droomt u? In de meeste gevallen weet u dit niet. U zult later ontwaken. En dan blijkt dat de belevingen en spanningen, die in de droom op zijn getreden, wel degelijk invloed hebben gehad op de wijze, waarop u persoonlijk en voornamelijk psychisch, de wereld bij het ontwaken ervaart en beziet. Komt u wakker uit een droomwereld, waarin het heerlijk was te vertoeven, dan voelt u zich wat lui, maar opgewekt. Wordt u wakker na een droombeleving, waarin alles een en al activiteit was en tempo u beheerste, zo zal dit zich manifesteren in een veel sneller dan gebruikelijk verlaten van het warme nest. Hebt u een droom, waarin een enorme strijd wordt gestreden, zo hebt u waarschijnlijk ook een innerlijke of persoonlijke strijd gestreden. U zult dan vermoeid zijn.

Zo zijn er dus bepaalde indicaties omtrent het droomleven te vinden in de wijze van ontwaken. Wanneer u ontdekt dat u regelmatig vermoeid wakker wordt, dient u op grond hiervan twee dingen te doen: In de eerste plaats dient u na te gaan of u misschien ziek bent. Hiertoe dient u een deskundige te raadplegen. In de tweede plaats zult u, zeker wanneer het eerste niet toetreffend blijkt, dienen na te gaan welk probleem u kwelt. U zult dan waarschijnlijk beginnen met een grote reeks meer persoonlijke problemen voor uzelf op te sommen. Maar nu het eigenaardige: Wanneer u dit uitreikend hebt gedaan, volgt hierop meestal reeds dezelfde nacht

veelal met een herhaling van dezelfde of een soortgelijke droom, binnen enkele weken, een droom waarin het probleem waarom het gaat duidelijk wordt aangeduid en in vele gevallen zelfs een oplossing daarvoor wordt gesuggereerd.

Dit is een punt van belang: Het droomleven helpt u dus niet alleen uzelf te ontspannen en een beeld te verkrijgen van uw eigen persoon - hoe belangrijk dit ook moge zijn - maar biedt u veelal ook oplossingen voor bepaalde problemen. Nu moeten wij hierbij wel vooropstellen, dat een droomoplossing nooit een werkelijke oplossing is. Wanneer u in uw droom een mooi sonnet schrijft, blijkt het een 'aba daba doe' in normale taal te zijn. Maar u hebt misschien in dit droomsonnet wel een ritme gevonden, wat u voor een goede formulering van uw denkbeelden kunt gebruiken. In de meeste dergelijke gevallen kan men stellen dat in de droom een grondregel wordt gevonden, waarmede men kan scheppen. En dit kan zeer belangrijk zijn. Het belangrijke is in deze gevallen niet dat u bijvoorbeeld de oplossing vond in de droom voor een mathematisch probleem dat u kwelt, maar wel dat u in die droom attent wordt gemaakt op de mogelijkheid dit probleem op een andere wijze te benaderen.

U moet wel begrijpen dat in een droom alles mogelijk is. De droom is grotendeels een wereld, die je zelf creëert en waarin, zo er al werkelijke werelden een rol zouden spelen, het toch altijd gaat om werelden, die niet onderdanig zijn aan de algemene regels en wetten van uw stoffelijke wereld en daarnaast ook zeker geen oplossingen kennen, die voor bepaalde problemen in uw wereld normaal en gangbaar zijn. Je kunt dus nooit zeggen: de oplossing van mijn probleem wordt mij geheel en volledig juist door de droom gegeven. Wel kun je stellen: er wordt mij een bepaalde mentaliteit in mijzelf getoond en daarnaast een andere denkwijze getoond, waardoor ik mijn probleem beter en juist kan benaderen.

Dit op zichzelf is misschien nog niet dat wat u in dit onderwerp zoekt. Laat ons daarom verder gaan met de vraag wat er werkelijk gebeurt wanneer men werkelijk uittreedt. Voor degenen die deze term niet kennen: onder uittreden wordt verstaan een projectie van het Ik, of een deel van het Ik, in een andere wereld dan de stoffelijke, terwijl de zo opgedane belevingen niet of slechts ten dele in de herinnering aanwezig blijven bij het ontwaken. Wanneer u uittreedt, komt u in feite in een wereld, waarin tijd niet bestaat op met de aarde vergelijkbare wijze. Stel nu dat u zit met een probleem dat uit uw jeugd stamt. U hebt daar op middelbare leeftijd nogal wat erger mee ervaren. Nu bent u ouder en hebt Abraham reeds gezien. Het probleem komt echter ook nu onderbewust in u opduiken.

Het is nu zeer wel mogelijk, dat uw droom u in contact brengt met een wereld van de geest, waarin een oplossing van uw probleem tot de mogelijkheden behoort. Uw beeld van dit alles kan dan zeer wel zijn dat u met twee jongere ikken samen rond een tafel zit en het gezamenlijke probleem bespreekt. De mens confronteert zichzelf met dat, wat hij geweest is. Misschien is er tijdens deze conferentie met jezelf zelfs nog een vierde persoonlijkheid aanwezig: een beeld van datgene, wat je weet of meent eens te zullen zijn. Deze gestalten zijn ergens reëel, want zij bestaan ergens in de tijd. Aan de andere kant zijn zij niet reëel in uw aardse bestaan, daar zij hierin alleen betekenis kunnen hebben als verleden of toekomst. De uitwisseling van problemen en denkbeelden kan echter een oplossing geven binnen het kader van deze droom of uittreding, voor uw eigen spanningen. Je zult beter kunnen begrijpen waarom je bepaalde dingen eens hebt gedaan en zult mogelijk ook beter beseffen waarom je nu bepaalde dingen zult gaan doen.

Begrip voor jezelf is een van de belangrijkste dingen in een benaderen van het werkelijke bestaan. Wanneer je niet weet wat je wilt, als je niet begrijpt wat je beweegt, kun je niets meer bewust en zelf doen. Dan ben je alleen de slaaf van allerhande invloeden, waarmede je eenvoudig geen raad weet. Maar op het ogenblik dat je begrip begint te krijgen voor je eigen problematiek, dat je begrip begint te krijgen voor alles, wat je zelf bent en kunt, lossen zich de meeste problemen als vanzelf op. Dan is er geen kwestie meer van wereldvervreemding, maar is de wereld juist een noodzakelijk en onontkenbaar deel geworden van alles wat je bent en gaat doen. Dan is er geen sprake meer van communicatiestoornissen, maar zal er eerder sprake zijn

van het vinden van nieuwe communicatievormen. Je kunt op die wijze natuurlijk wijzer worden omtrent jezelf en zo je gedragingen ten aanzien van de wereld veranderen.

Een nog wonderlijker erkenning vindt men veelal middels uittreding in wat men zomerlandsferen of zomerwerelden pleegt te noemen. Nu kan ik mij voorstellen dat velen onder u zelfs aan het bijwonen van deze bijeenkomst hier geen voorkeur aan zouden geven wanneer zij de mogelijkheid hadden nu naar een zomerland uit te treden. Zomerland is een sfeer van vormen. Maar die vormen daarin zijn niet onveranderlijk en bepaald. Onthoud dit goed. Wat u 'ziet' is niet geheel en al een werkelijkheid. Wat u ziet, zijn de gedachtenprojecties van uzelf en anderen.

In de uittredingsdroom ziet u allerhande vormen, maar die vormen verschillen allen enigszins van hetgeen u op aarde ooit hebt gezien. Er staan bijvoorbeeld tulpen, maar zij zijn net niet meer de tulpen, zoals die op aarde kunnen bestaan. Of u ziet een vlinder, maar deze wijkt in enkele details af van alles wat men op gebied van vlinders op aarde maar kan kennen. Soms kan de verandering zelfs belachelijk worden. U ontmoet misschien een leeuw die niet brult, maar klagelijk miauwt en op zijn achterpoten lopende of mooizittend, kennelijk om een stukje lever vraagt. Dergelijke dingen, hoe krankzinnig die ook lijken mogen, komen in de zomerlandwerelden inderdaad wel voor: u kent hier eigenschappen aan toe, u bepaalt de aard der dingen.

Nu kent u misschien het verschijnsel van iemand die droomt, maar in die droom beseft, dat hij slechts droomt. Zo iemand neemt de droombelevingen waar met een zekere mate van objectiviteit. Slechts zelden komt men tot een uit dit besef beheersen van de droom, maar alles wat je in de droom ondervindt, onderga je gelaten in het besef dat het slechts een droom is. Je beoordeelt in feite de situaties waarin je vertoeft in plaats van een ondergaan ervan. Kun je iets dergelijks in een zomerlandsituatie bereiken - dit gebeurt meer dan men zou denken - dan is de afwijking die bestaat tussen uw stoffelijke wereld en de wereld, waarin u tijdelijk vertoeft of meent te vertoeven, gelijktijdig een indicatie voor de wereld, waarin u vertoeft en voor de ontwikkeling van uw eigen wezen.

Wanneer uw tulp groter en mooier is dan alles wat op aarde bestaat, heeft u kennelijk schoonheidsgevoel, maar daarnaast ook een grote behoefte u te doen gelden. Dit is onverweigerlijk waar in het gestelde geval. Wanneer u vlinders met abstracte patronen ietwat nip uitgedost rond ziet fladderen boven onbekende honingdragende bloemen, wettigt dit de conclusie dat u niet tevreden bent met uw normale levenspatroon en dus kennelijk veranderingen nastreeft of van node hebt. Ongeacht de werkelijke ontmoetingen, die tijdens een uittreding plaats kunnen vinden, zijn alle waarnemingen mede interpretatief en als zodanig indicaties ten aanzien van hetgeen uzelf bent, zowel als ten aanzien van uw beweegredenen.

Ik weet niet of het merendeel van de aanwezigen het aangenaam vindt, dat ik bij een bespreking van erkenningen in het droomleven niet tot bovennatuurlijke mogelijkheden kom, maar steeds weer terug keer tot datgene, wat men zelf is en de mogelijkheid dit beter te beseffen. Wees eerlijk: alles wat u denkt, ziet en gevoelt, ook in uw eigen stoffelijke wereld, wordt voor een groot deel bepaald door uw eigen interpretaties van het erkende, door de wijze waarop u er tegenover staat. Vandaar dat bijvoorbeeld een bepaalde kledij vanuit het standpunt van de een, hip en prima is, terwijl dezelfde kleding vanuit het standpunt van een ander vies, onbehoorlijk enzovoorts heet te zijn. Het is uw eigen standpunt, dat niet alleen de waardering, maar wel degelijk ook de wijze van beleven en daarmee betekenis en invloed van de dingen op uzelf bepaalt. Nu bestaat er in de droomwereld geen concrete waarde. Er is niet iets, wat onveranderlijk is, iets waaraan je je op den duur zult stoten, wanneer je fouten in beoordeling enzovoorts maakt.

Alles in de droomwereld plooit zich, vormt zich om, is armorf en hergroepeert zich voortdurend in overeenstemming met uw eigen gedachten en uw eigen acties. Het is dan naar ik meen ook duidelijk dat juist de afwijkingen tussen uw normale waarnemingen en de waarnemingen in uw

droomwereld, aanduiden op welke wijze u ook uw eigen wereld zou willen vervormen. Het zijn uw angsten en wezen, die voor u de vorm en inhoud van de droomwereld bepalen. Indien wij dit als juist aannemen, kunnen wij voorlopig het verhaal, dat vele dromen ook nog bevatten, eenvoudig terzijde stellen.

U kent die verhalen over wekdromen wel. Een man ligt bijvoorbeeld te slapen. Door een toeval valt er een druppel water op zijn hoofd. Kort voor het ontwaken droomt de man nu, dat hij een soort Noach is, die 40 dagen ronddobbert in een zondvloed. Een dergelijk droomverloop is zeer aanvaardbaar: de druppel water kan het denkbeeld regen brengen. Van regen kan de associatie met zondvloed ontstaan etcetera. Het verhaal dat de man hierbij verder droomt, is niet zo belangrijk. Wel belangrijk is de reactie: deze gaat automatisch in de richting van een ramp. Met andere woorden zegt dit: hij is bevreesd, is onzeker en weet geen raad met zichzelf. Anders zou hij op een dergelijke prikkel immers niet met deze droom reageren. Stel dat de man aan de hand van dezelfde wekprikkel droomt dat hij aan het piknicken is. Er valt een regenbui en hij gaat in een hutje gezellig schuilen met perfect gevormd gezelschap. De conclusie zal dan kunnen luiden, dat de man met zich en de wereld best tevreden is, dat hij optimistisch van aard is in deze periode en het beste van het leven verwacht. Dit alles is logisch: de coulisse van de droom is indicatief voor de wezensinhoud van de dromer. Het verhaaltje meestal niet. De reactie is het belangrijkste.

Zo kun je, wanneer je in de betekenis en waarden van de eigen dromen door wilt dringen, het beste in de eerste plaats met de stemming van die dromen rekening houden. Het is de mood of the dream, die bepaalt hoe je zelf op het ogenblik bent. Wanneer u overspannen bent, zullen uw dromen over het algemeen zeer fragmentarisch of zelfs onsamenhangend zijn. Het karakter van de droom zal jachtig zijn, met vele mislukkingen. De jachtigheid en vermoeidheid, die het karakter van de droom bepalen, zullen op een vermoeiende wijze voort blijven werken in u na het ontwaken. Hebt u dromen die voortdurend angstig zijn, terwijl u zich daarbij steeds weer gejaagd gevoelt of meent achtervolgd te worden, zo kunt u maar beter aannemen dat u - tenzij u vlak voor het slapengaan een te zware maaltijd gebruikte - er beter aan doet, wat kalmpjes aan te gaan doen. Want dan bent u kennelijk over uw toeren gedraaid. Indien u aan de andere kant maar een uurtje wegzinkt in slaap en heerlijk verfrist wakker wordt met het gevoel vele uren geslapen te hebben - en ook dit komt voor - dan toont dit zonder meer aan, dat u zich bijzonder ontspannen gevoelt.

Is hierbij dan ook nog sprake van een droom - en in dergelijke gevallen komen kleurdromen vaak voor, terwijl ook belevenisdromen hierbij een rol spelen - zo mag men stellen: kleur of belevenis hebben een gevoelsbetekenis. Ik kan hierbij uitgaan van de in de stoffelijke wereld gangbare interpretatie van kleur en beleven. Dezen bepalen dan de aard van de harmonie, die men kent. Droomt u bijvoorbeeld over groen of bent u bezig met een droom waarin u anderen helpt, zonder dat u hierbij werkelijk betrokken bent - goedwillendheid dus - dan kunt u veilig zeggen: Ik geloof in mijzelf of in een deel van de wereld. Het is dit geloof, dat mij de ontspannenheid geeft. Dit betekent dat, zo u in het leven op soortgelijke wijze verder wilt gaan, u in de eerste plaats zult moeten zoeken naar een oprecht geloof, onverschillig waarin. Daarin ligt voor u de kans, de mogelijkheden tot ontspannen streven met voor het Ik gunstige betekenissen verder te ontwikkelen en zo een gelukkiger wijze van leven met meer inhoud te vinden.

In het volgende voorbeeld spreken wij er niet over of het geheel mogelijk enkel maar een associatieve droom, dan wel een uittreding is. Wij laten dit buiten beschouwing. Ik hoop dat ook de vraagstellers na de pauze dit zullen doen. Je gaat een weg op, komt in een weiland. Opeens wordt het weiland tot een soort groen eiland tussen wolken. De weg gaat steeds verder, wordt helderder, alles wordt steeds scherper gedefiniëerd, tot het is alsof je de zon zelf binnenwandelt. Wanneer je eenmaal die zon binnentreedt, heb je een enorm gevoel van vreugde, maar je ziet geen vormen meer. Wat zou je op grond van een dergelijke droom omtrent jezelf kunnen constateren, welke erkenningsmogelijkheid ligt hierin?

In de eerste plaats: in mijn droom loop ik over een weiland, de groene kleur treft mij. Conclusie: ik voel mij verbonden met de natuur en de werkelijkheid van mijn wereld. Deze verbondenheid isoleert mij van de rest van de wereld. Dit wordt aangeduid door de wolken rond de weide. De weg gaat verder: ik kan niet blijven bij deze zuiver natuurlijke belevingen en kwesties, ik voel dat ik een grotere inhoud in het leven dien te vinden. Om die inhoud te vinden, moet ik allereerst alle verschijnselen en mogelijkheden helderder en scherper leren definiëren. Dit laatste wordt duidelijk gemaakt door de weg die ik ga, daar hier alles scherper en helderder wordt. Er komt echter een ogenblik waarop ik in mijzelf een begrip bereik, dat ik binnen de termen van de wereld waarin ik leef, niet meer uit kan drukken. Binnen de 'zon' zie ik geen vormen meer. Maar ik voel mij gelukkig daarin. Wat erop duidt dat ik in dit begrip, onuitdrukbaar als het is, de kracht zal vinden om alles wat in het leven werkelijk voor mij belangrijk is, steeds meer waar te maken. Men noemt een dergelijke droom dan ook wel een inwijdingsdroom. Maar wanneer u een dergelijke droom krijgt, moet u niet onmiddellijk de wereld gaan verkondigen, dat u nu ingewijd bent. Er zijn mensen die zoiets doen, maar dat is eenvoudig kolder. Want de droom duidt de mogelijkheid van een nieuw begrip of inwijding aan, maar zal u nooit de zekerheid van een werkelijke inwijding kunnen geven.

Een ander voorbeeld: Iemand droomt dat hij bijvoorbeeld in een auto of boot zit. Evenals in een oude komische film heeft hij op een gegeven ogenblik het stuurwiel nog in handen, maar er is geen stuurstang meer. Hij trapt op de remmen, de wagen reageert niet. Dat kan natuurlijk een gewone droom zijn, veroorzaakt door een probleem waarmee je zit of het gevolg van pessimistische verwachtingen, die je kort voor het slapengaan koesterde. Het is echter zeer waarschijnlijk dat die mens met deze droom zichzelf duidelijk wil maken: ik ben eigenlijk op hol geslagen. Ik zit in een situatie, waarin ik besef mijzelf niet meer meester te zijn. Met welk voorbeeld naar ik hoop eens te meer duidelijk is geworden dat een droom, onverschillig of zij stoelt op een geestelijke realiteit of niet, in de eerste plaats steeds weer een aanwijding geeft van eigen gevoelsinhouden en een onderbewust begrip voor eigen situatie duidelijk maakt. Dit is het belangrijkste van het dromen.

Er zijn uit de aard der zaak duizenden verschillende droombelevingen mogelijk. Er zijn bijvoorbeeld mensen die, terwijl zij in hun stoel even zitten te dutten, opeens ergens in een vliegtuig zijn, dat in nood verkeert. Zij spreken de mensen daarin bemoedigend toe, redden er een paar enzovoorts, enzovoorts. Later blijkt dat inderdaad een vliegtuig is neergestort, ofschoon er geen geredden blijken te zijn. Een heel gebruikelijke interpretatie luidt dan: ik was daar in uitgetreden toestand om de mensen bij het overgaan, het sterven, bij te staan. Dit is natuurlijk wel mogelijk, maar het is niet direct waarschijnlijk dat dit de juiste interpretatie is. Er zijn maar heel weinig mensen in de wereld, die dit werkelijk zouden kunnen doen. Waarschijnlijker is het, zeker wanneer blijkt dat een dergelijke ramp inderdaad heeft plaatsgevonden rond die tijd, dat u de ramp hebt aanvoeld, u deze gebeurtenis dan hebt verworpen, maar gelijktijdig in uw gevoelens uzelf tot deel van het aangevoelde gebeuren, de ramp, gemaakt. Dit laatste deed u vooral om uw ontkenning van de werkelijkheid, uw 'neen' tegenover een dergelijk gebeuren, duidelijk te maken.

Voor mensen met hooggeestelijke bedoelingen is het nadeel van deze verklaring natuurlijk dat zij niet hoogdravend genoeg is. Maar ik trek mij er niets van aan. Want ik heb nog heel wat dromen achter de hand. U trouwens ook, maar u komt voor die dromen en hun mogelijke betekenissen denk ik niet zo rond uit. En zo u ervoor uitkomt, doet u er altijd toch een sausje van geestelijke bewustwording of sociale bewogenheid overheen. Want bij dromen is het als bij vele puddingen: eerst de saus maakt werkelijk eetbaar.

Goed: U droomt dat u in een tuin loopt. Er komt iemand naar u toe, misschien in een wit gewaad, die een leermeester blijkt te zijn. Deze neemt u mee naar een kleine ruimte, een tempeltje of zoiets misschien. U gaat daar zitten, luistert naar hem en hebt het gevoel dat u iets belangrijks leert. Is dit nu een reëel contact met een geestelijke meester? In 999 van de 1000 gevallen - ik wil graag optimistisch blijven - zal dit niet het geval zijn. Wel is hier iets anders tot uitdrukking

gekomen: er is een leercontact uitgedrukt, een behoefte tot leren duidelijk gemaakt. Het geheel geeft uitdrukking aan uw ogenblikkelijke afhankelijkheid, maar maakt tevens duidelijk dat je je vrij wenst te maken uit deze afhankelijke situatie. Iemand die een dergelijke droom heeft, mag dus zeker niet stellen dat hij voortaan een geestelijke meester heeft, die zijn problemen voor hem op zal lossen. Wel kan hij mijns inziens terecht concluderen: ik zal alles moeten doen om uit mijn huidige situatie los te komen, want eerst dan zal ik verder kunnen komen.

Ik wil nog enige aandacht besteden aan dromen, die vaak interessanter zijn door hun optreden dan door hun inhoud. Ik doel hier op de zogenaamde zich herhalende dromen. Deze soort dromen ligt veel dichterbij een tweede werkelijkheid, dan praktisch elke andere vorm van dromen. In deze dromen leef je steeds weer in dezelfde - andere - wereld. Je bouwt er misschien een huis of vervult er een taak. Wanneer je wakker wordt, lijkt de indruk maar flauw te blijven hangen, vooral in het begin. Maar zodra je inslaapt, gaat de droom verder. Het is als het ware of haast elke nacht dezelfde fantasie zich voortzet. Wat meer is: in vele gevallen blijkt tijdens uw wakker-zijn in die droomwereld ook tijd verstreken te zijn. Het tijdsverloop is niet parallel, zodat vaak in uw droomwereld maar één enkel uur of enkele uren verstreken zijn, terwijl u toch 18 uren op aarde wakker en actief bent geweest. Maar er is ook in de droomwereld tijd voorbijgegaan, terwijl u van de ontwikkelingen, die gedurende die periode plaats vonden, weinig of niets blijkt te weten. Het is als het ware of u in die andere wereld, tijdens uw stoffelijke activiteit, gerust of geslapen hebt.

Wanneer wij zoiets ontmoeten, mogen wij natuurlijk als vele simpele zielen zeggen: ach, je leeft nog wel op aarde, maar je bouwt alvast in de sferen aan het huisje, waarin je later zult wonen. Maar je kunt ook zeggen: ik heb voor mijzelf deel aan een tweede wereld. Dus niet: ik bouw alvast een huisje voor later, maar eenvoudig: ik leef op het ogenblik nog een tweede leven.

Wanneer je dit ervaart zal het vooral in het begin heel erg moeilijk zijn een lijn te trekken van je eigen stoffelijk bestaan naar dat andere wereldje, dat vaak bovendien veel prettiger is, ook al blijven daar niet altijd alle tegenslagen uit. Indien u in een dergelijke situatie verkeert, moet u zich eens af gaan vragen wat uw belevingen in die droomwereld betekenen of betekend hebben voor uw reacties in uw eigen wereld. Vraag u daarnaast af wat uw belevingen en reacties in uw eigen wereld betekend hebben voor uw beleven en gedrag in de droomwereld. Ik wijs erop dat deze zich herhalende dromen over het algemeen indruk maken en dus onthouden worden, zodat het zeer wel mogelijk is de door mij vooropstelde vergelijking te maken. U zult dan tot uw verbazing waarschijnlijk moeten constateren, dat veel van hetgeen u in die andere wereld doet, direct gereleerd is aan dingen, die u op aarde niet hebt kunnen doen. In dat geval is uw tweede wereldje in wezen een aanvullende wereld, daar u in de droomwereld steeds weer slaagt waar u op aarde faalde. Hierdoor verandert uw benadering van de aardse problemen.

Belangrijk is verder dat bij nadere beschouwing het gehele verloop in de droomwereld een logische sequentie is, volgens stoffelijke normen. Langzaam echter ontwikkelt de droomwereld vaak een afwijkende, eigen logica. Is dit het geval, dan stelt u duidelijk dat op aarde uw innerlijke ontwikkelingen en uiterlijke praktijken zich in divergerende richtingen ontwikkelen. Indien men zijn denken en gedrag op aarde enigszins tracht aan te passen aan hetgeen in de droomwereld geschiedt, zal men tot een synthese kunnen komen tussen de droomwereld en de werkelijkheid, zodat men zich ook overdag voortdurend van de waarden, krachten en mogelijkheden van die droomwereld bewust blijft. In de dan ontstane situatie hebt u steeds weer het gevoel, dat u naar de krachten en middelen van die andere wereld kunt grijpen, wanneer u hier daaraan te kort zou hebben. Het resultaat zal in de meeste gevallen zijn dat men op aarde beter werkt, rustiger leeft en gelijktijdig in staat blijkt te zijn een deel van de onoplosbare problemen uit het stoffelijke bestaan als het ware over te schakelen naar de droomwereld, waarin zij wel oplosbaar blijken te zijn.

Op deze wijze kan men, dankzij deze dromen, komen tot een wijze van leven en denken, die niet voert tot een vluchten voor de stoffelijke werkelijkheid. Wel vindt men op aarde een steeds grotere evenwichtigheid van beleven en reageren. Daarnaast - en dit is volgens mij toch wel

belangrijk - zal het Ik juist worden aangepast, zowel aan de werkelijke mogelijkheden en behoeften van dit Ik, als aan de eisen van het milieu, waarin het op aarde bestaat. Iemand heeft eens gezegd: op aarde kun je een mens nooit werkelijk geestelijk genezen, maar je kunt hem vaak wel aan de geldende normen van zijn wereld aanpassen. De droom is een middel, waardoor u wordt aangepast of waardoor u uzelf aanpast aan de eisen en normen van uw werkelijkheid. Een dergelijke aanpassing kan zeer ver gaan. Vergeet niet, dat een mens onder allerhande invloeden dromen en visioenen kan hebben. Zelfs wanneer je cannabis rookt, kunnen visioenen of hallucinaties optreden.

Een visioen is een werkelijkheid, indien men het op zich beschouwt. Hierbij is niet belangrijk, of het uit jezelf voortkomt, of van elders in je wordt gelegd. Voor jou is het een werkelijkheid, die aanwezig is. Elk visioen, elke werkelijkheid, die ik naast de stoffelijke werkelijkheid beleef, kan ik alleen als mens blijven hanteren wanneer ik deze integreer in het stoffelijke leven. Dit vormt voor vele mensen, die toch werkelijk geestelijke inwijdingen meemaken, de grote moeilijkheid. Zij worden geconfronteerd met hogere wijsheid, hogere krachten, hoger licht. Maar op het ogenblik dat dit gebeurt, trachten zij over te stappen naar de wereld waarin dit plaats vond. Zij stellen dus niet: hier heb ik iets wat ik in mijn eigen wereld waar zal moeten maken, maar stellen eenvoudig: dit is een regel, een soort evangelium, dat eenvoudig waar moet zijn.

Zij reageren dan ongeveer als dat jongetje dat stelde: Ik bedoel het zo goed met mijn medemensen dat dit beloond moet worden door de steun van anderen. Ik wil het goede, dus moet ik subsidie hebben. In uw wereld kun je het misschien nog krijgen, ook onder de huidige omstandigheden. Geestelijk is van zoiets echter geen sprake. Zelfs in uw wereld reageert men vaak: wanneer dit jongentje het zo goed met anderen meent, moet hij maar eens een begin maken met de uitvoering van zijn plannen. Wanneer zo een goed begin is gemaakt, zullen wij hem misschien wel steunen.

Wanneer ik een inwijdingsdroom heb, kan ik de waarden daarvan niet zonder meer en onmiddellijk in de stoffelijke werkelijkheid omzetten. Wel kan ik aan de hand van die droom voor mijzelf bepalen in welke richting ik in de stof zal gaan streven en werken. Wanneer dit werken reëel genoeg is en mijn streven een redelijke kans van slagen biedt, krijg ik inderdaad steun vanuit de geestelijke werelden. Maar alleen voor die facetten van het streven, die zonder dit niet te verwezenlijken zouden zijn. Er zijn nog heel wat andere aspecten van de erkenningsmogelijkheden, die de droom bieden kan. Maar ik ben bang, dat u reeds nu langzaam in de voorbeelden dreigt te verdrinken. Ik wil echter toch op enkele punten, zij het wat minder plastisch, nog ingaan.

Elke projectie van het Ik, die wij droom noemen, kan door herhalingen voor ons een buiten onze wereld voor ons bestaande werkelijkheid worden. Wanneer wij die buiten ons staande werkelijkheid voortdurend innerlijk beleven, herhalen, en zo als het ware bekrachtigen, wordt zij op een gegeven ogenblik zo werkelijk, dat wij met fragmenten daarvan voortdurend kunnen spreken of handelen, dat wij daaraan kracht, hulp, enzovoorts kunnen onttelen. Dit feit werd de basis van een procedure, die bij vele inwijdingen voortkomt: het werkelijk maken van een droombeeld, uitgedrukt in een persoon.

Een dergelijke persoon is niets anders dan een persoonlijkheid die van het totale en werkelijke Ik werd afgesplitst. Ik heb in een dergelijk geval dus een deel van de eigenschappen, vermogens enzovoorts, die ik bezit, geprojecteerd buiten de begrenzingen die, naar ik meen, voor mij bestaan. Een dergelijke projectie heeft het voordeel dat je hierdoor tijdelijk zonder de begrenzingen van het eigen denken kunt handelen, beseffen en reageren. Zij heeft het nadeel dat je er afhankelijk van wordt, zodat op den duur een soort Jekyll-Hide situatie kan ontstaan, waarbij de geprojecteerde persoonlijkheid de oorspronkelijke persoonlijkheid steeds meer begint te domineren.

Voor dit alles bestaan ook weer ingewikkelde en mooie verklaringen, maar in de regel geldt dit: Zodra ik een figuur buiten mijzelf heb geprojecteerd, afgesplitst van mijzelf dus - welke voor mij een volledige realiteit wordt - zal ik op het ogenblik dat deze figuur niet alleen meer optreedt als uitvoerend orgaan voor mijn behoeften en wensen, maar eigen behoeften en wensen gaat vertonen, deze ten koste van alles moeten afbreken. Ik doe dit door mij voortdurend te realiseren, dat zij niet werkelijk bestaat.

Want deze droom kan een mens soms tot waanzin voeren... De neiging jezelf te verheffen - iets wat vele mensen bezitten - brengt verder vaak de neiging het eigen Ik voor te stellen als bijvoorbeeld dicht bij God staande of een bekleed zijn met bijzonder gezag, dan wel het bezitten van bijzondere rechten ten aanzien van de maatschappij. Op het ogenblik dat dit gebeurt, is er alleen sprake van een wensuitdrukking. Maar zodra dit door het bewustzijn als feit wordt geprojecteerd en als basis voor alle handelwijzen wordt overgenomen, hebben wij te maken met directe godsdienstwaan. Het gevolg is algehele aberatie ten aanzien van elke menselijke noodzaak en sociale verplichting. Het is duidelijk dat de gemeenschap een dergelijk gedrag niet kan tolereren. Maar ook de mens zelf zal met een dergelijke afwijking van alle normaal gedrag en reageren niet kunnen leven. Want je kunt niet voortdurend volhouden dat je bijvoorbeeld God bent of Gods uitverkorene en dat je in alle opzichten door die God wordt geleid en gesteund.

U moet nooit trachten krachtens een droom of inspiratie meer te zijn dan een ander: u kunt uw persoonlijkheid niet opeens veranderen, je kunt natuurlijk uzelf een andere naam geven. Maar kunt u daarmee ook uzelf veranderen? Indien u uzelf weet te veranderen, zullen anderen misschien de naam, die zij u plegen te geven, veranderen. Wie door het nemen van een andere naam echter meent zijn eigen mogelijkheden en eigenschappen eveneens te kunnen veranderen, loopt altijd vast. Je moet altijd eerst je streven, je eigen wezen, aanpassen aan je gevoelens en idealen en dan je reacties op de wereld in overeenstemming hiermede veranderen. De droom geeft ook, wanneer zij stelt dat bijvoorbeeld God u iets komt vragen, daarbij wel aanwijzingen, maar dan over eigen toestand en behoeven.

In de droom erken je voortdurend de krachten van je Ik. In de droom erken je voortdurend je mogelijkheden, je problemen, je moeilijkheden. Maar ook de oplossingen, die je innerlijk kent, maar waakbewust misschien niet aandurft. De droom is een middel om de werkelijkheid te vinden. Maar je mag die droom nooit in plaats van de werkelijkheid stellen. Want iemand die droomt, zal op een gegeven ogenblik tot de werkelijkheid ontwaken. Iemand die zijn droom in de plaats van de werkelijkheid stelt, zal zich aan die droom nooit volledig kunnen onttrekken, maar evenmin aan de werkelijkheid. Er komt steeds weer een ogenblik, waarop je wakker schrikt in een werkelijkheid, die je eigenlijk niet meer kunt verdragen. De enige uitweg, die dan nog blijft, is de algehele vlucht uit alle werkelijkheid in de waanzin, de zelfmoord of - erger nog - de totale karakterverandering, waardoor men tot vijand wordt van de gehele wereld, die men voortaan beschouwt als een vijand, die in alle middelen, aspecten en personen aangevallen dient te worden, omdat zij de eigen grootheid bedreigt.

Er zijn vele werelden. Al die werelden kunnen invloed hebben op uw dromen. Er zijn wat men kosmische invloeden noemt. Er zijn perioden, waarin de geaardheid van uw dromen en de intensiteit daarvan mede door buiten u staande omstandigheden beïnvloed zal worden. Het is zelfs mogelijk dat een verhevigde gammastraling in de bovenste luchtlagen inwerkt, zodat potentiaalveranderingen in de atmosfeer ontstaan, die inwerken op uw reactie en uw droomleven. Dergelijke dingen hebben invloed, dat zal ik niet kunnen ontkennen. Maar de droom blijft zelfs dan in de eerste plaats een weergave van uw eigen leven. Er kan nooit een kracht zijn, nooit een constellatie van sterren, kosmische krachten of zelfs maar engelen, die u dwingen om alleen dit te dromen en niets anders ofschoon het uw wezen geheel vreemd is.

Zelfs indien u een boodschap van hogere krachten werkelijk ontvangen zou, zult u die nog steeds in eigen beelden en eigen associaties vertalen. Uw droom zal ook in dit geval in de eerste plaats uit uzelf voortkomen. Er bestaat geen invloed, die in de plaats van uw eigen wezensinhouden

kan treden, in de droom of terwijl u wakker bent. Er bestaat ten hoogste een werkelijkheid buiten u, die tot meeklinken komt in de droom, die de gang van uw gedachten in een bepaalde richting doet gaan.

Wanneer men zich dit alles realiseert, zal men mijns inziens er ook toe moeten komen de droom te gebruiken als een middel tot zelferkenning. Dan zul je proberen je eigen bestaan, de waarde van je geloof, de problematiek van je werk en al dergelijke dingen meer in de dromen terug te vinden. En dan biedt de droom je vaak de mogelijkheid tot een geheel nieuwe benadering, geeft zij mogelijkheden aan, die je bewust niet wilde erkennen, omdat je bang was voor mogelijke consequenties of vreesde door anderen voor een dwaas te worden gehouden. Gebruik dan toch eens dergelijke benaderingen, voorzichtig, experimenteel, maar gebruik ze. U zult ontdekken dat uw zelferkenning wordt uitgebreid met menige erkenning ten aanzien van de wereld, waarin u leeft en de mogelijkheden, die u werkelijk in die wereld bezit.

U zult ontdekken dat uw dromen een schakel vormen in een keten, die u ergens verbindt met een onbekende oneindigheid, maar die wel degelijk ook verbonden is met uw stoffelijk bestaan. U zult dan beseffen: dromen zijn niet alleen maar een psychische uitlaat, die voor mij geschapen is, zij zijn daarnaast een mogelijkheid tot zelferkenning, tot juiste realisatie van hetgeen de wereld en de mensen in de wereld voor mij betekenen en op grond daarvan zal ik mij in dit leven beter kunnen oriënteren. Zoals ik de geestelijke waarden van dit leven op een juistere en meer harmonische wijze zal kunnen beleven.

Dit is dan mijn inleiding. U kunt na de pauze hierover - beperkt - debatteren. Wilt u vragen stellen over uittredingen of bepaalde typen van dromen, ik zal u gaarne te woord staan, mits de vraag niet al te persoonlijk wordt. Zoudt u komen met voor mij bruikbare persoonlijke dromen, dan dient u zich wel te realiseren dat elke mens anders is. Ik geef u dan een zo algemene interpretatie, dat u toch zelf heel wat werk zult moeten doen, voor u in staat bent de verklaring ook voor uzelf juist te gebruiken. Nu dank ik u voor uw aandacht en wens u een aangename pauze toe.

Zo, vrienden.

Ik hoop dat u een aangename pauze hebt doorgebracht. Wij zullen nu zien, wat de inleiding aan vragen en commentaren heeft opgeleverd. Ik zal beginnen met hetgeen schriftelijk is binnengekomen.

Vraag: Zijn dromen, die later waar worden, dus voorspellend, ook in uw zin dromen?

Antwoord: Het zijn dromen. Er bestaan dus inderdaad voorspellende dromen. Vele verklaringen voor dit effect bestaan, waarvan ik er slechts enkele zal noemen, daar deze vraag anders tot een volledig onderwerp uit zou moeten groeien.

1. De mens voelt heel veel dingen in de nabije toekomst aan, maar durft zich dit meestal niet te realiseren. Bij de verhoging van de bewustzijnsdrempel - slaap - vallen inhibities weg en komen de impulsen vrij. Zo ontstaat een droom, die deels, maar nooit in zijn geheel en met alle details, de weergave is van een toekomstig gebeuren. Daar de belangrijkste punten van een dergelijke droom jezelf of je eigen waarnemingen betreffen, zul je dit later herkennen en daaruit afleiden dat de droom geheel juist was. Deze vorm is de meest voorkomende.

2. De tijd is in een bepaalde dimensionale verhouding een overzichtelijke en als elke afmeting afmeetbare factor. Bij uittreding bereikt men soms die toestand. Voor de geest is deze toestand echter een meer voorkomend verschijnsel dan voor de mens. Bij het beschouwen van de tijdslijn wordt het ik echter getroffen door harmonische factoren. Men ziet dus vooral die punten en details, waarmede je zelf verbonden bent. Een mens zal in dergelijke gevallen geheel juist een detail van de toekomst zien, wat inderdaad plaats vindt, en zelfs in vele gevallen na het ontwaken ook geheel juist aan anderen kan worden weergegeven. Men zal echter dan de betekenis van

een dergelijk detail voor zich redelijk willen verklaren en zal hierdoor samenhangen veronderstellen, die mogelijk niet of niet zo bestaan. Voorbeeld: Een vrouw droomt in 1943 dat Canadezen door de straat trekken, waarin zij loopt. Er wordt geschoten en zij valt achter een heg neer om zo aan een kruisvuur te ontkomen. Zelfs de datum was haar in de droom bekend. Zij verklaarde toen gedroomd te hebben dat Nederland op die dag bevrijd zou worden. De gedroomde situatie trad inderdaad op, maar tijdens de luchtlandingen rond Arnhem. Zoals u weet, liet de bevrijding nog lang op zich wachten. Ik geef dit voorbeeld omdat het illustreert hoe een mens een fragment uit de tijd geheel juist kan waarnemen, maar tevens duidelijk maakt hoe de bijgevoegde rationalisatie de conclusies, die men trekt, vervalsen kunnen.

Dit zijn twee van de vele verklaringen, die men voor het optreden van voorspellende dromen kan geven. Over het algemeen stellen wij echter: Een mens kan inderdaad voorspellend dromen. Men dient hierbij echter steeds in aanmerking te nemen dat mogelijk slechts enkele elementen uit de droom werkelijk tot waarheid zullen worden. Bij het werk van goede helderzienden worden wij met dergelijke mogelijkheden geconfronteerd. De helderziende neemt inderdaad waar. Maar wat wordt waargenomen? In vele gevallen voornamelijk de gedachten en invloed van degene, die men de voorspelling doet. Men kan hier de proef op de som nemen door geconcentreerd eigen gedachten en stemming te veranderen tijdens een dergelijke seance. Men zal in de meeste gevallen constateren dat de uitspraken van de helderziende overeenkomstig veranderen. Wat dan weer bewijst, dat telepathische elementen in de voorspellingen een grote rol spelen.

Zelfs indien een helderziende werkelijk iets in de toekomst waarneemt zonder beïnvloeding door uw gedachten, zo zal hij of zij toch een samenhang veronderstellen, die waarschijnlijk niet juist is. Je kunt dan later wel zeggen: "dit is inderdaad voorspeld", maar kan dan niets doen om het waar worden van de voorspelling te beïnvloeden of te voorkomen, omdat men door de verklaring de werkelijke inhoud van de voorspelling eenvoudig over het hoofd heeft gezien. Voorspellingen, komende uit dromen of langs andere wegen, worden door de mens bovendien zelf vaak in afwijkende zin verklaard. Hiermede hebben wij zelf ervaringen opgedaan. Vóór de watersnoodramp in Zeeland voorspelden wij letterlijk: grote nood en wateroverlast door dijkval in het mondingsgebied van de grote rivieren. Dit was volgens ons geheel juist geformuleerd. Maar de mensen die dit hoorden, dachten eerder aan een betrekkelijk onschuldige overstroming ergens in de Betuwe.

Ten laatste dit: een helderziende kan vaak toekomstige ontwikkelingen beter aanvoelen of waarnemen, dan iemand die zijn vermogens op dit terrein minder gebruikt en geoefend heeft. Iedereen heeft echter dergelijke gevoeligheden. Uitspraken over de toekomst dient men, daar interpretaties enzovoorts misleidend kunnen zijn, ten hoogste als waarschuwing te zien, maar kunnen nooit zonder meer als toekomstige zekerheden worden beschouwd.

Vraag: Kunt u een uitleg geven over zogenaamde vlieg- en valdromen?

Antwoord: De meest eenvoudige is deze: Wanneer het hoofdeinde van uw rustplaats beroerd wordt, krijgt u vaak een valdroom. Gebeurt iets dergelijks bij de voeten, dan volgt vaak een vliedroom. Oorzaak: een lichte verstoring van de evenwichtsorganen, welke prikkel binnen het kader van de droom wordt geïnterpreteerd. Dit is de meest voorkomende oorzaak van vlieg- en valdromen. Dan is het mogelijk dat men zich zeer onzeker voelt en als het ware het gevoel heeft boven een afgrond te balanceren. Angst voor mislukkingen kan, vooral in een dergelijke toestand, eveneens aanleiding zijn voor een zogenaamde valdroom. Zoals gevoelens van meerwaardigheid, contact met hoge machten enzovoorts, ons zal voeren tot een zogenaamde vliedroom. Ofschoon in deze gevallen de vliedroom zeker niet meer voorkomt dan het gevoel zeer groot te zijn. Ik wil hieraan toevoegen dat ook bij uittredingsdromen het gevoel zeer groot te zijn - of beter alle anderen zeer klein te zien - vergelijkenderwijze 15cm. tegenover een normale lichaamslengte. Dit alleen wanneer sprake is van waarnemingen tijdens uitgetreden toestand in de stof.

Vraag: Ik heb wel eens gehoord dat tijdens de slaap een soort sorteerproces plaats vindt van de belevingen van de vorige dag.

Antwoord: Tijdens de slaap vindt geen sorteerproces plaats, althans wanneer u sorteren beschouwt als een soort op orde brengen of uitzoeken. Wel zal gedurende de slaap een volledige ontspanning optreden, waarbij ook de hersenactiviteit tot een minimum afneemt. Gedurende een normale slaaperiode zal dit 2 à 3 perioden van hoogstens een half uur het geval zijn. In deze perioden verdwijnen zwakke herinneringen naar de achtergrond, terwijl sterke belevingen, vooral emotionele belevingen, als het ware beter worden gefixeerd, ook wanneer zij uit het waakbewustzijn verdrongen worden. Er is dus wel sprake van een zekere selectie, waarbij associatief soms ook zwakkere herinneringen uit het verleden weer meer op de voorgrond komen. Gemiddeld wordt rond 56% van de belevingen op de dag verzwakt en naar het onderbewustzijn verwezen. Onder suggestie kunnen de meeste mensen, zelfs nog jaren later, van die terzijde gestelde herinneringen, nog rond 2/3 terugbrengen.

Sorteerproces lijkt mij dus geen juiste term. Wat een beïnvloeding van het droomleven hierdoor betreft: Sterke emoties, belevingen, die je geheel in beslag nemen, hebben de neiging middels associatieve processen andere beelden en voorstellingen wakker te roepen. Het zijn vooral dezen die in de droom tot uiting plegen te komen. Directe herinneringen omtrent alles waarvan men recent kennis heeft genomen, treden wel vaak op als verklarende factoren, waardoor de droom een 'verhaal' wordt. Voorbeeld: U hebt onlustgevoelens. Oorzaak een vijandschap tegenover een medemens. Dit wordt vaak bewust niet eens beseft. U hebt bovendien juist de Rode Pimpernel gelezen. Droom: u staat als beul aan de guillotine, uw vijand wordt, compleet met kanten lubben, het schavot opgeleid - en ontsnapt misschien toch nog. Het verhaal dient hier als kader voor een reeks verdrongen impulsen, die zo tot uiting komen. De beleving in de droom blijkt dan vaak bovendien de ergste gevoelens uit uw emotionele opmaak te expurgeren.

Vraag: Dame heeft een goed huwelijk, maar droomt al jarenlang regelmatig dat haar man omgang heeft met een andere vrouw. Wat is de oorzaak?

Antwoord: Waarschijnlijk heeft zij innerlijk het gevoel dat zij niet goed genoeg is voor haar man. Een dergelijke droom komt voort uit de angst te verliezen. Oorzaak: het gevoel geen houvast te hebben. Gezien het gestelde neem ik aan dat hier sprake is van een gevoel zelf tekort te komen en te schieten. De nadruk op de ontrouw van de ander, lijkt mij kentekenend voor een besef van eigen onvolkomenheid binnen het huwelijk. Indien men dergelijke dromen omzet in een zekere achterdocht tegenover de ander, terwijl men hieruit voor een veranderen van eigen gedragingen geen lering trekt is het overigens heel goed mogelijk dat de gedroomde omstandigheden eens werkelijkheid worden.

Vraag: Kunt u een aanwijzing geven ter bevordering van uittreding?

Antwoord: Ik meen niet dat het redelijk en zonder gevaar is u een dergelijke aanwijzing te geven. Uittreding is een natuurlijk proces, dat bij praktisch 99 op de 100 mensen voorkomt, maar slechts zelden bewust wordt beleefd. De reden voor het wegvallen van herinneringen hieraan is dat de beleving en de mogelijkheden van een andere wereld voor het Ik nog niet werkelijk aanvaardbaar zijn. Religieus zou men het als volgt kunnen formuleren: Je treedt binnen in het Koninkrijk Gods, maar bent nog niet in staat de consequenties hiervan te dragen in de eigen wereld, waardoor een herinnering hieraan eerder schadelijk dan bevorderlijk voor de eigen ontwikkeling zou zijn.

Vraag: Het schijnt mogelijk te zijn dat mensen zich splitsen en zich zo naar geheel andere plaatsen begeven. Is dit uittreding of een geheel ander verschijnsel?

Antwoord: Er is soms een analogie. Maar onder uittreding verstaan wij meestal dat een deel van het bewustzijn in een andere dan menselijke wereld belevingen heeft of waarnemingen doet. Uittreding in de eigen wereld bestaat, maar beperkt zich eveneens tot waarnemen. U doelt op de zogenaamde astrale verdubbeling, waarbij een deel van het Ik afgesplitst wordt en zelfs tot waarneembaarheid verdicht kan worden, zodat dit deel bepaalde taken op aarde kan vervullen.

In dit verband wijs ik u op de verslagen van de Royal Society voor Phsychical Research van 1904. Hierin treft u een verslag aan omtrent een fakir uit Calcutta, die op zich nam volgens deze methode een brief over te brengen aan de redactie van een bepaald blad in Engeland. Typerend hier is dat de brief volgens de mensen in Engeland ontvangen was en gelezen. Men kende de inhoud inderdaad, maar de brief zelf bleek niet meer terug te vinden te zijn. De beschrijving van de bode toonde in gelaat en gestalte grote overeenkomst met de fakir. Opvallend is verder dat, indien men rekening houdt met het tijdsverschil, volgens de verklaring de brief ongeveer 3 uren nadat de fakir aan zijn opdracht begon, werd afgegeven, terwijl deze in Calcutta ongeveer één uur en een half in trance bleef. Hieruit kan afgeleid worden, dat de boodschap tenminste een uur na het ontwaken van de fakir werd afgegeven, ofschoon deze bij zijn ontwaken verzekerde, dat hij de brief aan de juiste persoon ter hand had gesteld. Men probeerde het gehele geval onder meer te verklaren met sterke suggestie of hypnose op afstand, maar geheel houdbaar is dit niet. Volgens mij was hier sprake van astrale verdubbeling, waarbij ook de brief astraal werd verdubbeld. De onvindbaarheid van het ontvangen schrijven pleit hiervoor en tegen een direct transport van de oorspronkelijke brief.

Vraag: Maar soms heb je het gevoel van de aanwezigheid van iemand, zonder dat er iets zichtbaar is. Toch heb je het gevoel dat je een boodschap krijgt en kun je deze ook noemen.

Antwoord: In dit geval kan er sprake zijn van een waarneming door anderen in uitgetreden toestand. De boodschap kan verklaard worden door een telepathisch contact.

Vraag: In verband met de vliegdroom: deze geeft een opheffen van de zwaartekracht en is zo intens beleefd, dat hij steeds weer in de herinnering opkomt. Wat betekent dit?

Antwoord: In de meeste gevallen zal men dit toch psychologisch moeten verklaren en wel als gevolg van het gevoel dat een bepaald probleem werd opgelost. Waarschijnlijk wenst men zich de feitelijke toestand van toen niet meer te herinneren, daar zij zeer onaangenaam was. Het gevolg is dat de toch zeer intense beleving in het geheugen wordt vervangen door een herinnering aan de droom. Dit is de meest voorkomende juiste verklaring. Ik wil hieraan toevoegen dat vliegdromen uit de aard der zaak niets met een werkelijke opheffing van de zwaartekracht te maken hebben. Maar in een toestand van verrukking of concentratie kunnen bepaalde personen zich wel boven de aarde verheffen. Getuigenissen in deze zin zijn beschikbaar, zowel over het medium Home als bijvoorbeeld omtrent Ignatius van Loyola, die volgens de 'Levens der heiligen' enkele malen in verrukking voor het altaar verzonken was en daarbij rond 50 cm boven de aarde zweefde zonder zichtbare steun. Dergelijke verhalen doen ook de ronde omtrent bepaalde fakirs en tovenaars. Onder de laatsten noemt men vaak ook Simon de tovenaars, die in de handelingen der apostelen genoemd wordt. Deze was echter naar mijn beste weten een koorddanser.

Vraag: Is er een meester of magiër voor nodig om uit te treden en zich vervolgens zichtbaar te manifesteren?

Antwoord: Men veronderstelt dit kennelijk wel. Wij horen dergelijke verhalen onder meer over Appolonius en andere groten uit het verleden vertellen. Steeds weer verklaart men dat dergelijke mensen in staat waren zich te verdubbelen en op twee plaatsen gelijktijdig aanwezig plachten te zijn. Om u duidelijk te maken, dat dit niet alleen aan ingewijden voorbehouden is, verwijs ik u naar gegevens uit het Duitse onderzoek der parapsychologie. Men noemt hier het geval van een schoolmeisje, dat in een klas zit te dromen, terwijl haar onderwijzeres en kameraadjes haar gelijktijdig buiten in de tuin zien lopen. Men kan in dit geval spreken van een onwillekeurige verdubbeling, maar de gegevens laten er geen twijfel over bestaan dat inderdaad sprake was van verdubbeling. Ik stel dan ook dat deze mogelijkheid niet voorbehouden is aan de fakir, de ingewijde, de grootmeester enzovoorts, maar een van de mogelijkheden is, die inherent zijn aan het menselijke bestaan. De mens heeft nu eenmaal buiten zijn lichaam nog meerdere voertuigen, die hij onder omstandigheden bewust - soms ook onbewust - kan projecteren en gebruiken. Het enige wat men verder kan zeggen is dat fakirs enzovoorts dit vermogen geoefend

hebben en met het gebruik ervan ervaring hebben opgedaan, terwijl de doorsnee mens zich niet eens van het bestaan van dit vermogen bewust is.

Vraag: Is de weerkaatsing van licht door de gestalte in dit geval een suggestief effect of werkelijk?

Antwoord: Wanneer sprake is van een materialisatie, dus een zichtbaar worden van de vorm, is er ook sprake van een werkelijke lichtweerkaatsing.

Vraag: U heeft vele goede droomvoorbeelden gegeven, maar een ding niet genoemd. Daarom waag ik het u te vragen, welke betekenis wij moeten hechten aan de seksuele droom.

Antwoord: Zij is gemeenlijk de uiting van een lichamelijk drangverschijnsel. Men dient er rekening mee te houden, dat het menselijke organisme wel degelijk als dierlijk mag worden beschouwd en als zodanig onderhevig is aan de inwerking van zekere interne secreties, terwijl zelfs uiterlijke factoren een soort dwangreactie ten gevolge kunnen hebben. Ik spreek hier over het lichaam, niet over de mens als geheel. Het is dus zeer wel mogelijk, dat krachten in het lichaam of invloeden van buitenaf de seksuele drang doen ontvlammen. Gelijktijdig heeft de mens echter een mentale discipline, waardoor een direct toegeven aan een dergelijke drang, - in sommige gevallen zelfs maar het erkennen van deze impulsen -, hem bewust onmogelijk is. Het gevolg is duidelijk: het lichaam moet zijn spanning kwijt, inhibities en gedragsnormen vallen in de droom grotendeels weg of kunnen gesublimeerd worden. Het gevolg is, dat de seksuele beleving naar de droom wordt overgebracht en ook seksuele ontladingen plaats vinden. Voorbeeld: In vele kloosters hebben de nonnen seksuele dromen waarbij het middelpunt van hun beleving - in de slaap en zeker niet bewust gezocht - de Christusfiguur was. De redenen voor deze sublimatie is duidelijk: deze vrouwen hebben kuisheid beloofd, maar zijn volgens hun eigen opvatting bruiden van Jezus. Voor hem bestaan dus geen beperkingen. Lichamelijk bestaat voor de meeste mensen behoefte aan seksuele ontlading. Dit gaat gepaard met emoties. Men kan met allerhande middelen wel de frequentie van dergelijke behoeften verminderen, maar deze niet altijd geheel teniet doen. Het gevolg is de droom, waarin Jezus aan de vrouw in haar droom verschijnt, terwijl zij gelijktijdig een seksueel hoogtepunt bereikt.

Indien u mij een korte afwijking toestaat: naar mijn mening maakt de mens juist op dit terrein een grote fout. Enerzijds stelt hij seksualiteit voor als iets zeer bijzonders, iets zeer heiligs, terwijl hij aan de andere kant de seksualiteit behandelt als een bijzondere en luxueuze genotsfactor. Hij associeert seksualiteit enerzijds met zondigheid en aan de andere kant met de hoogste verrukking. Ik meen dat men reëel zou moeten zijn en toe zou moeten geven, dat seksuele drang een verschijnsel is dat vergeleken kan worden met bijvoorbeeld honger. Eerst wanneer men dit punt vol werkelijkheidszin benadert en begrijpt dat de mentale en psychische belangrijkheid van de seksualiteit door psychische en mentale factoren bepaald wordt, die weinig of geen verband houden met de lichamelijke behoeften, zal men mijns inziens in staat zijn de seksualiteit op werkelijk volwassen wijze te benaderen. Dan heeft dit niets meer te maken met sociale gedragsnormen, maar met zelfwaardering en zelfuiting voor de mens zelf. In de dromen zien wij langs vele wegen ontwijkingen ontstaan van de geldende sociale gedragsnormen, zondebesef enzovoorts.

Vraag: Is de overgegane nog in staat tot een dergelijke beleving of

Antwoord: Voor de overgeganen bestaat er geen sekse of seksualiteit meer. Kort na de overgang is er echter een fase, waarin je nog hoofdzakelijk teert op je materiële ervaringen, die je als het ware gebruikt om al het nieuwe aan te duiden, een naam te geven. In deze periode associeer je alle geestelijke ervaringen nog met voor jouw gevoel vergelijkbare stoffelijke belevingen en daardoor komt er nog wel iets van seksualiteit naar voren in het contact met de wereld. Al snel beseft men dat dit geen werkelijke vergelijking is. Men verandert dan in de richting van een meer platonische liefde en op den duur gaat de erkenning over in een soort verbondenheidsgevoel, waarbij persoonlijke contacten en uitingen eigenlijk niet meer van belang zijn en het besef dat anderen bestaan, alleen reeds voor je gevoelen bepalend is.

En hiermede, vrienden, meen ik zo langzaam aan een kort slotbetoog toe te zijn. Ik heb met genoegen en belangstelling naar uw vragen geluisterd en hoop alleen maar dat u met eenzelfde genoegen en belangstelling naar mijn antwoorden hebt willen luisteren. Wat mij is op gevallen, is dit:

De droomwereld als zodanig is voor de meeste vraagstellers kennelijk eerst werkelijk belangrijk, wanneer zij een realiteit is. Dit, terwijl men niet schijnt te beseffen, dat die veel geroemde menselijke werkelijkheid voor een groot deel een droom is. Want ook uw beeld van de werkelijkheid op aarde wordt zo zeer bepaald door uw eigen denkbeelden en associaties, dat hierdoor de feiten voortdurend vervalst worden. Wat de droom doet, komt in vele opzichten op hetzelfde neer: de droom neemt uw associaties en bouwt u daaruit een wereldbeeld. Wanneer hieraan een impuls van buitenaf door zou kunnen dringen, zo wordt zij gewoon geïntergreerd in het totaalbeeld. Voor de doorsnee mens is het verschil tussen droom en zogenaamde werkelijkheid dan ook meestal niet zo groot.

Misschien vindt u dit hatelijk, maar het is toch werkelijk niet zo bedoeld. Uw droom is uw werkelijkheid en u kunt misschien als tegenbewijs zeggen dat het voor u niet mogelijk is in een droom onder een auto te komen en in een ziekenhuis wakker te worden. U hebt gelijk. Maar u kunt in een intense droom door een auto overreden worden en daar een psychisch trauma mee oplopen, dat zich ook in bepaalde fysieke verschijnselen manifesteert. Een graadverdeling van werkelijkheidswaarde tussen droom en menselijke werkelijkheid is dan ook wel te geven, maar ik meen toch dat een werkelijk en definitief begrenzen van beide ervaringsgebieden in de mens niet goed mogelijk is.

Wij weten dat bepaalde mensen denken en dromen over het lijden van Jezus en als gevolg daarvan zijn wonden vertonen, de stigmata. Maar de stigmata zijn niets anders dan langs psychische weg veroorzaakte traumata, waarbij niet de werkelijke wonden van Jezus geheel worden geïmiteerd, maar een benaderende omschrijving van de veronderstelde wond door het lichaam wordt gegeven, eventueel compleet met afscheiding van plasma en enkele bloeddruppels, wanneer de identificatie een hoogtepunt bereikt. Maar voor mij is ook dit deel van een droom. Je kunt dit werkelijkheid noemen, maar het is geen stoffelijke werkelijkheid zonder meer, maar slechts een stoffelijk kenbaar worden van iets, wat in de mens bestaat.

Wanneer wij zoeken naar erkenningen in de droom en de droomwereld, dan moeten wij eerst beseffen dat het verschil tussen droom en werkelijkheid voor ons niet werkelijk zo groot is als wij veronderstellen. Het verschil ontstaat eerst door onze geheel andere interpretatie. In de droom wordt wel degelijk je eigen werkelijkheid kenbaar en wordt het eigen Ik geopenbaard. Er is een grote overeenkomst tussen de reactie van mensen op hun droomwaarden en de reactie van profeten op innerlijke belevingen, die zij aan God toeschreven. Want ook dit is in wezen droom, niet een stoffelijke en algemeen geldende werkelijkheid. Indien u meent dat God door u spreekt, zo is dit een persoonlijke werkelijkheid, geen concreet feit zonder meer. De profeten maken echter ook duidelijk dat deze persoonlijke werkelijkheid wel degelijk een feitelijke kracht en mogelijkheid bevat op het ogenblik dat je haar in de algemene werkelijkheid gebruikt. U zou hetzelfde kunnen doen. Want ook u leeft in een wereld waarin droom en concrete feiten gemengd zijn.

Wat ik met mijn betoog van heden vooral beoogde, was u op deze mogelijkheid te wijzen. Uit de droom kun je het wezen kennen, zoals je uit de werkelijkheid vaak beter de betekenis en waarde van de droom zult leren beseffen. Ik wilde u duidelijk maken dat je de innerlijke werkelijkheid niet zonder meer gescheiden kunt houden van een uiterlijke werkelijkheid. Droom en innerlijke werkelijkheid bevatten gegevens waardoor je in het leven beter, sneller en juist kunt leren reageren. Zij zijn werktuigen in de stoffelijke werkelijkheid, die hierdoor zoveel waarden kan bevatten dat de droomwereld als gevolg hiervan weer veranderingen ondergaat.

Ten slotte dit: De meeste droomwerelden omvatten meer dan uw stoffelijke wereld, al blijven het dromen. Het leven van de mens reikt nu eenmaal verder dan de materie en uw droomwerelden geven vaak aan tot welke geestelijke werkelijkheid u reeds mede bewust kunt behoren. Maar alle leven en alle sferen zijn in wezen niets anders dan een deel van de werkelijkheid, die u vandaag bent. Wat u bent in de geest en op aarde is steeds één geheel. Werk dan met de eenheid, die je bent. Schenk aandacht ook aan je dromen, je inspiraties, impulsen, of zij nu van God, de geest of elders komen volgens je huidig denken. Erken dat ook deze dingen geheel deel van u zijn. Streef op, grond hiervan, naar een eenheidserkenning, die al het andere onbelangrijk maakt.

Dit lijkt mij het belangrijkste van alles.

Goedenavond.

d.d. 5 maart 1971